

När staten misslyckas med påtaget ansvar

Svenska Dagbladet den 22 december 2019

Sjukvård engagerar. I förra veckans val i Storbritannien ansåg väljarna brexit den viktigaste frågan men National Health Service (NHS) kom på en stark andraplats. Jeremy Corbys påstående om en nära förestående privatisering av National Health Service (NHS) efter en eventuell brexit räckte för att utlösa ett uppror.

Även svenskar anser sjukvården viktig. Enligt SOM-institutet vid Göteborgs universitet rankade 45 procent av befolkningen sjukvård som det viktigaste samhällsproblemet. Samma rapport visar också att mellan 1986 och 2018 minskade förtroendet för svensk sjukvård med nästan 15 procentenheter.

Utgångspunkten att staten ska tillhandahålla och betala för vård påverkar också med nödvändighet hur vi tänker kring privata alternativ inom vården. 2018 införde den rödgröna regeringen skatt på privat sjukvård när denna betalas av arbetsgivaren. Detta som ett svar på det växande antalet privata försäkringar. Fler än 650 000 svenskar har en sådan sjukvårdsförsäkring år 2018, en siffra som är sex gånger högre än år 2000.

Den vanligaste formen av privat sjukvårdsförsäkring betalas av arbetsgivare och inkluderar mestadels alla anställda på arbetsplatsen.

Privatförsäkring upplevs av många som en nödvändighet snarare än en lyxvara. Och människor betraktar allt oftare privatförsäkring inte bara som ett tillägg till den befintliga allmänna sjukvården som betalas via skattsedeln, utan som ett måste med tanke på upplevda kvalitets- och tillgänglighetsbrister i den offentliga vården.

I huvudsak vill alla ha bättre sjuk- och hälsovård, och många vill kunna använda sina pengar till just detta. Med Sveriges höga marginalskatter ger högre lön inte nödvändigtvis möjligheter att köpa bättre sjukvård. Under sådana förhållanden är det självklart att arbetsgivare vill kunna ge anställda tillgång till en privat sjukförsäkring snarare än löneförhöjningar.

Historiskt sett har saker och tjänster som tillhandahålls av arbetsgivare för privat bruk alltid varit skattepliktiga. Medan det som anses nödvändigt för att utföra ett visst arbete är undantaget från skatt. Resonemanget är logiskt eftersom inkomst efter skatt används för privat konsumtion.

I dagens svenska skattesystem anses privat sjukförsäkring till stor del vara just sådan privat konsumtion. Att beskatta privatförsäkring är med andra ord ett sätt att se den som en extra inkomst.

Men det som gör sjuk- och hälsovård annorlunda än andra typer av förmånsbeskattning är att staten faktiskt har tagit på sig ansvaret för att tillhandahålla hälsovård, och ett stort antal människor anser att staten misslyckas med att uppfylla vad som följer med detta ansvar. Utifrån det perspektivet är det begripligt, men omoraliskt, att staten beskattar sin egen konkurrens.

Özge Öner